

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2018/2019**

**FORMUŁA OD 2015
(„NOWA MATURA”)**

**JĘZYK ANGIELSKI
POZIOM ROZSZERZONY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ
ARKUSZ MJA-R1**

MAJ 2019

Rozumienie ze słuchu**Zadanie 1. (0–3)**

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
II. Rozumienie wypowiedzi. <i>Zdający rozumie wypowiedzi ustne [...] o różnorodnej formie i długości, w różnych warunkach odbioru [...].</i>	1.1.	2.4. Zdający określa intencję nadawcy/autora tekstu.	B
	1.2.	2.1. Zdający określa główną myśl tekstu.	C
	1.3.	2.1.R Zdający oddziela fakty od opinii	C

Zadanie 2. (0–4)

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
II. Rozumienie wypowiedzi. <i>Zdający rozumie wypowiedzi ustne [...] o różnorodnej formie i długości, w różnych warunkach odbioru [...].</i>	2.1.	2.3. Zdający znajduje w tekście określone informacje.	D
	2.2.		C
	2.3.		E
	2.4.		A

Zadanie 3. (0–5)

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
II. Rozumienie wypowiedzi. <i>Zdający rozumie wypowiedzi ustne [...] o różnorodnej formie i długości, w różnych warunkach odbioru [...].</i>	3.1.	2.3. Zdający znajduje w tekście określone informacje.	C
	3.2.		B
	3.3.		C
	3.4.		A
	3.5.		D

Rozumienie tekstów pisanych**Zadanie 4. (0–4)**

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
II. Rozumienie wypowiedzi. <i>Zdający rozumie wypowiedzi [...] pisemne o różnorodnej formie i długości [...].</i>	4.1.	3.3. Zdający znajduje w tekście określone informacje.	B
	4.2.		A
	4.3.		C
	4.4.		B

Zadanie 5. (0–4)

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
II. Rozumienie wypowiedzi. <i>Zdający rozumie wypowiedzi [...] pisemne o różnorodnej formie i długości [...].</i>	5.1.	3.6. Zdający rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu.	E
	5.2.		C
	5.3.		A
	5.4.		B

Zadanie 6. (0–5)

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
II. Rozumienie wypowiedzi. <i>Zdający rozumie wypowiedzi [...] pisemne o różnorodnej formie i długości [...].</i>	6.1.	3.3. Zdający znajduje w tekście określone informacje.	C
	6.2.		A
	6.3.	3.1. Zdający określa główną myśl tekstu.	B
	6.4.	3.2. Zdający określa główną myśl poszczególnych części tekstu.	D
	6.5.	3.3. Zdający znajduje w tekście określone informacje.	C

Znajomość środków językowych**Zadanie 7 (0–4)**

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
I. Znajomość środków językowych. <i>Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].</i>	7.1.	1. Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	B Akceptowana jest także odpowiedź C
	7.2.		D
	7.3.		B
	7.4.		A

Zadanie 8. (0–4)

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
I. Znajomość środków językowych. <i>Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].</i>	8.1.	1. Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	<i>been</i>
	8.2.		<i>Since</i>
	8.3.		<i>fingers</i>
	8.4.		<i>turned</i>

Zadanie	Inne akceptowane odpowiedzi	Przykładowe nieakceptowane odpowiedzi
8.1.	-----	<i>got / already / recently</i>
8.2.	<i>since</i>	<i>After / Before / Later / But / However / From / Unfortunately / Therefore / Back / Until / Even</i>
8.3.	----	<i>finger / thumbs / hands / arms / minds / eyes / stuff / ways</i>
8.4.	-----	<i>came / went / took / ran / made / worked / figured / ended / stayed / found / closed / deemed / passed / proved / tended / turns / sets</i>

Zadanie 9. (0–4)

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
I. Znajomość środków językowych. <i>Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].</i>	9.1.	1. Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	<i>to avoid spilling</i>
	9.2.		<i>be encouraged to take</i>
	9.3.		<i>make up my mind / have made up my mind</i>
	9.4.		<i>must have invented</i>

Zadanie	Inne akceptowane odpowiedzi	Przykładowe nieakceptowane odpowiedzi
9.1.	<i>to avoid the spilling/spillage of</i> <i>to avoid a/the spill of</i> <i>we avoid spilling</i> <i>he/she avoided/had avoided spilling</i> <i>he/she managed to avoid spilling</i> <i>to avoid a spillage of / a spilling of / any spills of / the spills of / spills of / spillages of</i> <i>to avoid spills on / to avoid spilling around</i> <i>we should have avoided spilling</i> <i>we/you/one/anybody can / should/could/would avoid spilling</i> <i>we can avoid spills of</i> <i>we have to avoid spilling / we must avoid spilling</i>	<i>somebody can avoid spilling</i> <i>to avoid spilling out / spilling up</i> <i>to avoid having spilled</i> <i>to avoid spilling/spillage of</i> <i>to avoid being spilled by</i> <i>important is to avoid spilling</i> <i>to avoid to spill</i> <i>to avoid somebody from spilling</i> <i>to avoid the spilling</i> <i>to avoid spills from / spills in</i> <i>to avoid the spill with</i> <i>to avoid spilling over</i>
9.2.	<i>be encouraged to take the</i> <i>encourage others/other people to take</i> <i>encourage themselves to take</i> <i>encourage each other / one another to take</i> <i>be encouraged to take more/some/any</i> <i>be encouraged to take on</i> <i>be encouraged enough to take</i> <i>be encouraged and take</i> <i>get/feel encouraged to take</i> <i>have been encouraged to take</i> <i>be offered/given encouragement to take</i> <i>have more encouragement to take</i> <i>with encouragement take</i>	<i>encourage to take</i> <i>not be encouraged to take</i> <i>be encouraged on taking</i> <i>be encouraged to take up</i> <i>be encouraged how to take</i> <i>be encouraging to take</i> <i>be encouraged how to take</i> <i>be encouraged taking / to taking / of taking / in taking</i> <i>encourage taking</i> <i>be encouraged to be taking</i> <i>be encouraged to undertake</i> <i>be encouraged and take their</i> <i>encourage us to take</i>

		<i>be encouraged before taking / when taking</i> <i>get encouraged when they take</i> <i>be provided with encouragement to take</i> (przekroczony limit słów)
9.3.	<i>make/have made my mind up</i> <i>make up my own mind</i> <i>make a mindful decision</i> <i>make an open-minded decision</i>	<i>make/made my mind</i> <i>will make up my mind</i> <i>make my mind sure</i> <i>make my decision in mind</i> <i>make my mind clear</i> <i>make it on/to/in my mind</i> <i>make out with my mind</i> <i>make my mind on</i> <i>make up my mind and</i> <i>can make up my mind</i> <i>made use of my mind</i> <i>make my mind set</i> <i>do make up my mind</i>
9.4.	<i>must have been inventing</i> <i>must have been busy inventing</i> Akceptowana jest forma skrócona <i>must've</i>	<i>must invented</i> <i>must had invented</i> <i>must be inventor</i> <i>had to invent</i>

Uwagi do zadań 8. i 9.

- Odpowiedź uznaje się za poprawną **tylko** wtedy, gdy wpisywane wyrazy lub fragmenty zdań są **w pełni poprawne** gramatycznie i ortograficznie.
Nie bierze się pod uwagę zapisu wielką/małą literą oraz powtórzenia wyrazu podanego przed luką / po luce. Wyjątkiem są słowa, które muszą być pisane po angielsku wielką literą np. *Monday, July*. W takiej sytuacji brak wielkiej litery jest traktowany jako błąd ortograficzny.
- Akceptowane są również inne odpowiedzi, jeżeli są merytorycznie poprawne i spełniają wszystkie warunki zadania.

Schemat punktowania w zadaniach od 1. do 9.

- 1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Wypowiedź pisemna

Zadanie 10.

Wypowiedz się na jeden z poniższych tematów. Wypowiedź powinna zawierać od 200 do 250 słów i spełniać wszystkie wymogi typowe dla formy wskazanej w poleceniu. Zaznacz temat, który wybrałeś(-aś), zakreślając jego numer.

1. Coraz więcej firm umożliwia swoim pracownikom wykonywanie pracy zawodowej w domu, zamiast w siedzibie firmy. Napisz **rozprawkę**, w której przedstawisz wady i zalety takiego rozwiązania.
2. Zwiedziłeś(-aś) wystawę fotograficzną, która dotyczyła problemu zaśmiecania środowiska naturalnego plastikiem. Napisz **artykuł** na temat tej wystawy. W swoim artykule opisz zdjęcie z wystawy, które wywarło na Tobie największe wrażenie, i wyraż swoją opinię na temat skuteczności takich wystaw w walce z tym problemem.

Wymagania ogólne

- I. *Znajomość środków językowych.*
Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].
- III. *Tworzenie wypowiedzi.*
Zdający tworzy [...] dłuższe wypowiedzi pisemne, bogate i spójne pod względem treści [...].

Wymagania szczegółowe (rozprawka)

1. *Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].*
- 5.2.R. *Zdający przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu.*
- 5.5. *Zdający wyraża i uzasadnia swoje opinie, poglądy i uczucia.*
- 5.12. *Zdający stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze.*
- 5.13. *Zdający stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi w zależności od sytuacji.*

Wymagania szczegółowe (artykuł)

1. *Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].*
- 5.1. *Zdający opisuje miejsca [...].*
- 5.3. *Zdający przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości.*
- 5.5. *Zdający wyraża i uzasadnia swoje opinie, poglądy [...].*
- 5.12. *Zdający stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze.*
- 5.13. *Zdający stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi w zależności od sytuacji.*
- 7.5. *Zdający spekuluje na temat [...] konsekwencji zdarzeń przeszłych i przyszłych.*

Każda wypowiedź jest oceniana przez egzaminatora w następujących kryteriach:

- zgodność z poleceniem
- spójność i logika wypowiedzi
- zakres środków językowych
- poprawność środków językowych.

Zgodność z poleceniem

W ocenie zgodności z poleceniem bierze się pod uwagę liczbę zrealizowanych w wypowiedzi zdającego elementów treści (Tabela A) oraz elementów formy (Tabela B). Następnie przyznaje się punkty w kryterium zgodności z poleceniem zgodnie z Tabelą C.

Tabela A. Zgodność z poleceniem: elementy treści

Elementy treści	Forma	2	1	0
1. wstęp: właściwe i adekwatne do tematu rozpoczęcie wypowiedzi	R*	teza zgodna z tematem ORAZ treścią wypowiedzi (teza „zapowiada” zawartość treściową oraz typ rozprawki)	teza nie jest w pełni poprawna, np. jest zgodna z tematem ALBO z treścią wypowiedzi; odbiegająca od tematu LUB treści wypowiedzi	brak tezy; teza niezgodna z tematem ORAZ treścią wypowiedzi; teza nieczytelna, niejasna, trudna do wskazania; wstęp niekomunikatywny
	A*	wprowadzenie zgodne z tematem ORAZ np. ciekawe, oryginalne, zachęcające do czytania, w ciekawej formie (np. pytanie, cytaty)	wprowadzenie nie jest w pełni poprawne, np. wprowadzenie zgodne z tematem, ale schematyczne ALBO bardziej typowe dla innego typu tekstu (np. rozprawki) ALBO ciekawe, oryginalne, ale odbiegające od tematu	brak wprowadzenia; wprowadzenie niezgodne z tematem, niejasne, nieczytelne, trudne do wskazania; wprowadzenie niekomunikatywne
	L*	wstęp zgodny z tematem i treścią wypowiedzi ORAZ wskazujący cel/powód pisanie listu	wstęp nie jest w pełni poprawny, np. nie określa celu ALBO określa cel/powód pisanie listu, ale odbiega od tematu ALBO cel nie jest określony jasno ALBO wstęp nie jest zgodny z treścią listu (np. zapowiada poparcie, a opisuje argumenty przeciwne)	brak wstępu; wstęp niezgodny z tematem, niejasny, nieczytelny, trudny do wskazania; wstęp niekomunikatywny
2. pierwszy element tematu	R A L	wieloaspektowa ORAZ/LUB pogłębiona realizacja elementu (np. wsparta przykładami, szczegółowo omówiona)	powierzchnowa realizacja elementu, wypowiedzi brak głębi, np. zdający podaje tylko „listę” argumentów/cech/określeń, żadnego nie rozwijając/uzasadniając	brak wypowiedzi LUB wypowiedź nie jest komunikatywna LUB wypowiedź nie jest związana z tematem / nie realizuje elementu; wypowiedź bardzo pobieżnie dotycząca tematu, np. zdający podaje tylko jeden argument/cechę/określenie, nie rozwijając go
3. drugi element tematu				
4. podsumowanie: właściwe i adekwatne do tematu zakończenie wypowiedzi	R A L	zakończenie zgodne z tematem oraz treścią wypowiedzi; jeżeli zdający powtarza wstęp – czyni to innymi słowami	zakończenie nie jest w pełni poprawne, np. jest zgodne z tematem ALBO treścią wypowiedzi; odbiega trochę od tematu LUB treści wypowiedzi; zdający stosuje zakończenie schematyczne (sztafkowe) LUB powtarza wstęp praktycznie tymi samymi słowami	brak zakończenia LUB zakończenie nie jest komunikatywne LUB zakończenie jest jedynie luźno związane z tematem oraz treścią wypowiedzi (też jeśli nie jest zgodne)
5. fragmenty odbiegające od tematu i/lub nie na temat	R A L	wypowiedź nie zawiera fragmentów odbiegających od tematu i/lub nie na temat	wypowiedź zawiera dłuższy fragment / nieliczne krótkie fragmenty odbiegające od tematu i/lub nie na temat	wypowiedź nie spełnia warunków określonych dla poziomu 1.

* R – rozprawka; A – artykuł; L – list formalny

Tabela B. Zgodność z poleceniem: elementy formy

Elementy formy	Forma	1	0
1. elementy charakterystyczne dla formy	R	teza jest poprawnie umiejscowiona w wypowiedzi	wypowiedź nie spełnia warunków określonych dla poziomu 1.
	A	wypowiedź jest zatytułowana	
	L	wypowiedź zawiera odpowiedni zwrot rozpoczynający i kończący	
2. kompozycja	R	wypowiedź cechuje widoczny zamysł kompozycyjny wyrażający się w funkcjonalnie uzasadnionych proporcjach wstępu, rozwinięcia i zakończenia	wypowiedź nie spełnia warunków określonych dla poziomu 1.
	A		
	L		
3. segmentacja	R	tekst jest uporządkowany; układ graficzny pracy (podział na akapity) jest konsekwentny	wypowiedź nie spełnia warunków określonych dla poziomu 1.
	A		
	L		
4. długość pracy	R	długość pracy mieści się w granicach 180–280 słów	wypowiedź nie spełnia warunków określonych dla poziomu 1.
	A		
	L		

Uwaga: jedna usterka jest wystarczająca, żeby zakwalifikować pracę na 0 w danym podkryterium.

Ostateczną liczbę punktów za zgodność z poleceniem ustala się na podstawie oceny elementów treści i elementów formy, zgodnie z Tabelą C.

Tabela C

Elementy treści	Elementy formy		
	4–3	2–1	0
10–9	5 p.	4 p.	3 p.
8–7	4 p.	3 p.	2 p.
6–5	3 p.	2 p.	1 p.
4–3	2 p.	1 p.	0 p.
2–1	1 p.	0 p.	0 p.
0	0 p.	0 p.	0 p.

Na przykład za wypowiedź, w której elementy treści oceniono na 5, a elementy formy oceniono na 2, za zgodność z poleceniem przyznaje się 2 punkty.

Dodatkowe uwagi dotyczące oceny elementów treści

ROZPRAWKA

Temat

Coraz więcej firm umożliwia swoim pracownikom wykonywanie pracy zawodowej w domu, zamiast w siedzibie firmy. Napisz **rozprawkę**, w której przedstawisz wady i zalety takiego rozwiązania.

Rozprawka to wypowiedź, w której zdający rozważa zagadnienie podane w poleceniu, przedstawiając argumenty, wspierając je dodatkowymi wyjaśnieniami oraz/lub przykładami. Autor rozprawki „za i przeciw” powinien przedstawić argumenty za i przeciw, odpowiednio sygnalizując przyjęty schemat w tezie wspartej adekwatnymi argumentami i właściwym zakończeniem.

Dobrze napisana rozprawka:

- omawia zagadnienie w sposób przejrzysty i logiczny; wszystkie jej części (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) są podporządkowane jednej myśli głównej
- zawiera jasno sformułowaną tezę, odpowiednią do formy rozprawki
- charakteryzuje się stylem formalnym.

Teza

1. Aby teza rozprawki była uznana za zgodną z tematem, wymagane jest odniesienie się do wykonywania przez pracowników obowiązków służbowych w domu oraz zaznaczenie, że w pracy będą rozpatrywane dobre i złe strony takiego rozwiązania (wymaga tego ten typ rozprawki), np. *More and more workers do not have to commute to work every day because they are allowed to work from home. This situation has many advantages and disadvantages.*
Teza powinna wskazywać na możliwość wykonywania obowiązków służbowych w domu / umożliwianie pracownikom pracy w domu. Jeżeli wstęp i teza wskazują, że chodzi o samozatrudnienie z własnej woli / wybór pracy na własną rękę, taka teza jest kwalifikowana maksymalnie na poziom 1.
2. Stwierdzenie, że coraz więcej osób ma możliwość pracy w domu / wykonuje swoje obowiązki służbowe w domu nie jest tezą.
3. Teza musi zapowiadać oczekiwaną strukturę rozprawki, wskazywać, że prezentowane będą wady i zalety. Na przykład: *...są plusy i minusy takiej decyzji...; ...ma wiele zalet, ale spowoduje też wiele problemów.*
4. Jeśli teza jest pytaniem, które nie zapowiada struktury rozprawki, np. *Czy to dobry pomysł?*, uznaje się ją za odbiegającą od tematu.
5. Fakt, że teza nie zapowiada oczekiwanej struktury rozprawki, jest poważną usterką w zakresie zgodności z tematem. Jeśli teza nie zapowiada oczekiwanej struktury rozprawki ORAZ jest niezgodna z treścią rozwinięcia, jest kwalifikowana na poziom 0 (np. rozprawka za i przeciw z jednostronną tezą oraz dwustronną argumentacją).
6. Użycie zwrotów typu: *Moim zdaniem, Według mnie* nie wpływa na obniżenie jakości tezy w rozprawce „za i przeciw”, jeśli zdający wskazuje w tezie na wady i zalety danego zjawiska.
7. Rozpatrując zgodność tezy z treścią pracy bierze się pod uwagę jej zgodność z rozwinięciem wypracowania.
8. Jeśli zdający nadaje tytuł rozprawce, nie bierze się go pod uwagę, oceniając pracę.

More and more people are allowed to work from home. Such a solution has many advantages but it can also be a problem in many ways.	Teza zgodna z tematem, zapowiada oczekiwaną strukturę rozprawki.
Homeworking is a new idea which is more and more popular. I think it is great to be able to work from home.	Teza odbiegająca od tematu (nie zapowiada oczekiwanej struktury rozprawki).
Work is becoming more and more important in our lives. It can be good or bad.	Teza niezgodna z tematem.
The issue of doing work at home after work in the office is very popular. It has many advantages and problems.	Teza odbiegająca od tematu.
Telecommuting is gaining popularity. Many companies allow workers to do their duties from home.	Brak tezy.

Elementy tematu

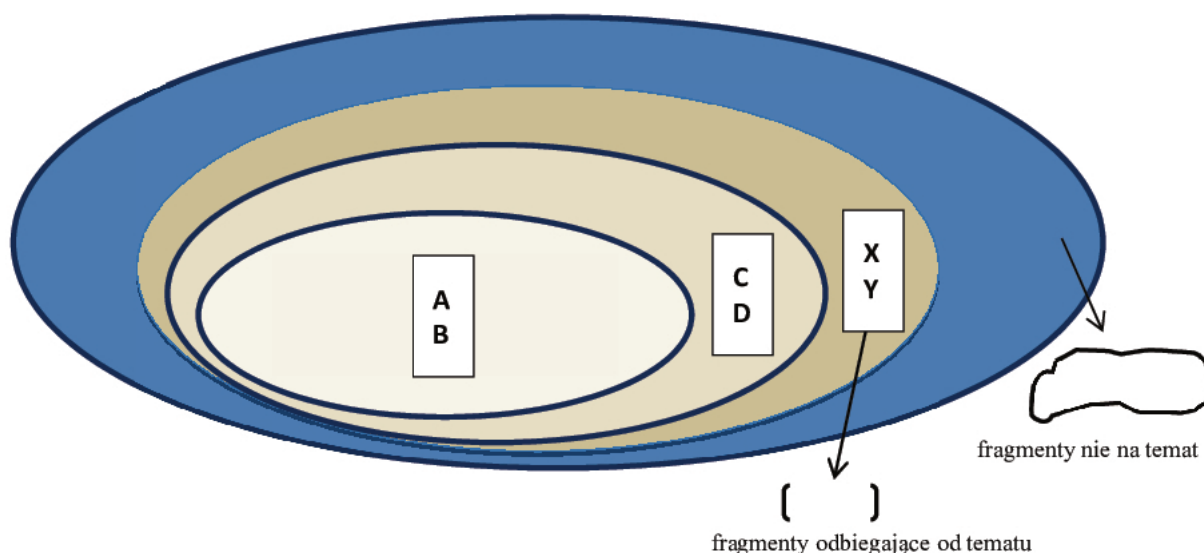
1. Elementami są: (1) wady i (2) zalety umożliwienia osobom zatrudnionym wykonywania pracy w domu.
2. Jeśli argument przedstawiony przez zdającego (wada lub zaleta) jest sprzeczny z tematem, czyli wykonywaniem obowiązków służbowych w domu, zamiast w siedzibie firmy, nie bierze się tego argumentu pod uwagę, oceniając dany element, np. *Many people do not manage to finish their work in a workplace and have to spend hours of their private time to do everything what is expected of them.*
Jeśli zdający pisze o wadach i zaletach pracy w domu z punktu widzenia osoby prowadzącej firmę, taka argumentacja jest akceptowana, pod warunkiem, że dotyczy wad i zalet pracy w domu. Argumenty dotyczące innych aspektów prowadzenia własnej działalności gospodarczej, np. samodzielne podejmowanie decyzji, problemy ze znalezieniem klientów, są uznawane za fragmenty odbiegające od tematu (X,Y).
3. Jeśli zdający odnosi się do wykonywania obowiązków poza miejscem pracy, ale nie w domu, np. na wakacjach, taka realizacja tego elementu jest kwalifikowana na poziom niższy.
4. Jeśli zdający konsekwentnie używa niewłaściwego słowa, które jest kluczowe dla pracy (np. *housework* zamiast *homeworking* lub *employer* zamiast *employee*), ale argumenty pasują do tematu, taka realizacja danej części pracy jest kwalifikowana na poziom niższy.

Zgodność z tematem

Coraz więcej firm umożliwia swoim pracownikom wykonywanie pracy zawodowej w domu,} „główka”
zamiast w siedzibie firmy.

Napisz **rozprawkę**, w której przedstawisz wady i zalety takiego rozwiązania.

elementy tematu

1. Fragmenty wypracowania **zgodne z tematem**:

- ściśle związane z „główką” i elementami tematu (A, B)
- ściśle związane z „główką”, ale niezwiązane z elementami tematu (C, D), np.
 - przyczyny rosnącej popularności takiej formy zatrudnienia (jeśli nie wskazują na zalety lub wady), np. rozwój technologii.

Fragmenty C, D nie są uznawane za realizację pierwszego i drugiego elementu tematu.

2. Fragmenty wypracowania **odbiegające od tematu**:

- luźno związane z „główką” oraz przedstawiające argumenty niezwiązane z elementami tematu (X, Y), np.
 - znaczenie pracy w życiu człowieka.

Takie fragmenty są zaznaczone w pracy zdającego nawiasami kwadratowymi. Jeśli występują w pracy, jest ona kwalifikowana na poziom 1 lub 0 zgodnie z punktem 5. w Tabeli A.

3. Fragmenty wypracowania **nie na temat**:

- w żaden sposób nienawiązujące do „główki” tematu, np.
 - przyczyny pracoholizmu we współczesnym świecie.

Takie fragmenty są otaczane „chmurką”. Jeśli występują w pracy, jest ona kwalifikowana na poziom 1 lub 0 zgodnie z punktem 5. w Tabeli A. Fragmenty te nie są uwzględniane w liczbie słów ani brane pod uwagę w ocenie zakresu i poprawności środków językowych.

4. Jeżeli w wypracowaniu występuje fragment (1–2 zdania), który mógłby zostać uznany za odbiegający od tematu lub nie na temat, ale w pracy pełni funkcję logicznego łącznika, uznaje się go za fragment zgodny z tematem (C, D).
5. Jeśli zdający realizuje jeden z elementów tematu we wstępie lub zakończeniu, to dany fragment pracy uznaje się za część rozwinięcia albo część wstępu/zakończenia. Ten sam fragment pracy nie może być realizacją elementu tematu oraz częścią wstępu/zakończenia.
6. W uzasadnionych przypadkach dopuszczalne jest wydzielenie wstępu/zakończenia z dłuższego fragmentu i uznanie tego za dwie oddzielne części, ale wtedy segmentacja oceniana jest na 0.

Podsumowanie: właściwe i adekwatne do tematu zakończenie wypowiedzi

1. Rozpatrując zgodność zakończenia z treścią pracy, bierze się pod uwagę zgodność tej części pracy z rozwinięciem wypracowania.
2. Jeśli w rozwinięciu zdający podaje wady i zalety, a w podsumowaniu pisze, zgodnie z przedstawioną argumentacją, że jest więcej zalet/wad, to takie zakończenie jest akceptowane jako zgodne z treścią i tematem.

Przykłady schematycznego zakończenia rozprawki	Przykłady zakończenia luźno związanego z tematem
As mentioned above there are benefits and drawbacks of such a decision.	Work is a very important part of our life and we have to treat it seriously.
As you can see benefits outweigh drawbacks.	

ARTYKUŁ PUBLICYSTYCZNY

Temat

Zwiedziłeś(-aś) wystawę fotograficzną, która dotyczyła problemu zaśmiecania środowiska naturalnego plastikiem. Napisz **artykuł** na temat tej wystawy. W swoim artykule opisz zdjęcie z wystawy, które wywarło na Tobie największe wrażenie, i wyraż swoją opinię na temat skuteczności takich wystaw w walce z tym problemem.

W artykule publicystycznym zdający wyraża swoje stanowisko wobec problemu/zjawiska społecznego wskazanego w poleceniu. Celem artykułu jest rzeczowe przedstawienie omawianej kwestii. Artykuł może zawierać elementy opisu, sprawozdania, recenzji, komentarze odautorskie, ocenę faktów, elementy opinii oraz może również podejmować próbę kształtowania opinii czytelników.

Dobrze napisany artykuł:

- ma tytuł przyciągający uwagę czytelnika
- zawiera wstęp, w którym autor stara się zachęcić czytelnika do przeczytania tekstu, np. przywołując fakt lub anegdotę, sygnalizując temat artykułu w formie pytania, używając barwnego języka
- może zawierać pytania zachęcające czytelnika do dalszych rozważań na temat poruszany w tekście.

Wstęp

1. Aby wstęp był uznany za zgodny z tematem, zdający powinien odnieść się do zwiedzanej wystawy lub problemu zaśmiecania środowiska naturalnego plastikiem w sposób zachęcający do dalszej lektury.
2. Zdający nie musi odnosić się we wstępie do zdjęcia, które zrobiło na nim wrażenie oraz skuteczności takich wystaw w walce z problemem zaśmiecenia środowiska plastikiem.

Przykłady wstępów zgodnych z tematem i ciekawych	Przykłady wstępów schematycznych
Every morning I walk past a lake and see discarded plastic bottles floating in it. It's such a depressing picture. And every time I see these bottles I wonder what could be done to stop people from behaving like that? Is there anything that can stop the approaching disaster?	Plastic pollution is a big problem in our world. I'm sure everyone will agree.
	In my article I'll tell you about an important environment problem.

Elementy tematu

Elementami są:

- 1) opisanie zdjęcia, które wywarło największe wrażenie

Wymagane jest opisanie jednego konkretnego zdjęcia z wystawy dotyczącej zanieczyszczenia środowiska plastikiem. Reakcja zdającego na opisanie zdjęcie z wystawy może stanowić rozwinięcie tego elementu tematu.

Jeśli zdający nie opisuje zdjęcia z wystawy dotyczącej zanieczyszczenia środowiska plastikiem, które mu się podobało / zrobiło na nim wrażenie, taka realizacja jest kwalifikowana na poziom 0.

Akceptowana jest sytuacja, w której zdający opisuje zdjęcie, które wszystkim zwiedzającym najbardziej się podobało / wzbudziło największe zainteresowanie zwiedzających.

Akceptowana jest sytuacja, kiedy uczeń opisuje zdjęcie, które mu się nie podobało, pod warunkiem, że wynika z pracy, że zdjęcie to zrobiło na nim wrażenie.

Jeśli opis zdjęcia nie odnosi się do kluczowego elementu polecenia, jakim jest zanieczyszczenie środowiska plastikiem, taka realizacja tego elementu polecenia jest kwalifikowana na poziom 0.

Jeśli zdający opisuje dwa lub kilka zdjęć z wystawy, jako realizacja pierwszego elementu polecenia jest traktowany opis jednego z nich – tego, które zostało opisane najbardziej szczegółowo / którego opis jest najbardziej pogłębiony, np. *There were many photos at the exhibition which showed the dangers of plastic. In one of them there was plastic floating in the ocean, in others many animals which ate plastic trash. I remember a photo which showed a deer with a plastic bottle on its head.* (pobieżna realizacja elementu – poziom 0).

Poinformowanie o tematyce wystawy / różnorodności zdjęć na niej prezentowanych lub opis innych zdjęć na wystawie nie jest realizacją tego elementu polecenia, chyba że zdający

wyraźnie porównuje wybrane zdjęcie z innymi lub wykorzystuje inne zdjęcia do podkreślenia walorów tego wybranego.

Jeśli z pracy wynika, że opis dotyczy zdjęcia, które nie było eksponowane na wystawie, taka realizacja tego elementu polecenia jest kwalifikowana na poziom niższy.

Jeśli zdający przedstawia opis eksponatu z wystawy innej niż fotograficzna (np. opis obrazu, rzeźby), taka realizacja tego elementu polecenia jest kwalifikowana na poziom 0.

2) wyrażenie opinii na temat skuteczności wystaw (fotograficznych) w walce z problemem zaśmiecenia środowiska naturalnego plastikiem

Wymagane jest wyrażenie opinii o skuteczności takich wystaw. Zdający może wyrazić swoją opinię w różnorodny sposób, np. *I think such exhibitions are a great idea; I wish everyone could see an exhibition like that; This exhibition was very useful because it made people more aware of the problem; Art is a great way to show environmental problems.*

Jeżeli zdający nie przedstawia swojej opinii na temat skuteczności takich wystaw / tej wystawy, realizacja tego elementu kwalifikowana jest na poziom 0.

Opinia dotycząca skuteczności takich wystaw, może odnosić się także do wystaw artystycznych o innym charakterze niż fotograficzne (np. rzeźby / przedmiotów wykonanych z materiałów wtórnych) lub do skuteczności sztuki jako takiej w walce z problemem zaśmiecania środowiska plastikiem / zanieczyszczenia środowiska naturalnego.

Akceptowana jest sytuacja, w której zdający odnosi się do skuteczności takich wystaw / tej wystawy wyłącznie na przykładzie swojej osoby, pod warunkiem, że realizacja tego elementu zawiera wyrażenie opinii o ich/jej skuteczności.

Jeśli drugi element polecenia jest omówiony w ostatnim akapicie, ta część pracy jest traktowana jako rozwinięcie. Oznacza to, że zdający pominął zakończenie.

Zgodność z tematem

Zwiedziłeś(-aś) wystawę fotograficzną, która dotyczyła problemu zaśmiecania środowiska naturalnego plastikiem. Napisz **artykuł** na temat tej wystawy. W swoim artykule opisz zdjęcie z wystawy, które wywarło na Tobie największe wrażenie,

element 1.

i wyraż swoją opinię na temat skuteczności takich wystaw w walce z tym problemem.

element 2.

1. Fragmenty wypracowania zgodne z tematem:

- ściśle związane z „główką” i elementami tematu (A, B)
- ściśle związane z „główką”, ale niezwiązane z elementami tematu (C, D), np.
 - elementy recenzji/opisu wystawy, które nie odnoszą się do opisu zdjęcia oraz opinii o skuteczności.
 - opis innych zdjęć na wystawie, poza tym wybranym

- opis zanieczyszczenia środowiska (plastikiem), jego przyczyn lub skutków, bez odniesienia do opisywanego zdjęcia lub skuteczności wystaw.

Fragmety C, D nie są uznawane za realizację pierwszego i drugiego elementu tematu.

2. Fragmenty wypracowania **odbiegające od tematu**:

- luźno związane z „główką” oraz przedstawiające argumenty niezwiązane z elementami tematu (X, Y), np.
 - opis sytuacji zaobserwowanej w życiu, a nie przedstawionej na zdjęciu.

Takie fragmenty są zaznaczone w pracy zdającego nawiasami kwadratowymi. Jeśli występują w pracy, jest ona kwalifikowana na poziom 1 lub 0 zgodnie z punktem 5. w Tabeli A.

3. Fragmenty wypracowania **nie na temat**:

- w żaden sposób nienawiązujące do „główki” tematu, np.
 - relacja z demonstracji, która była protestem przeciwko zaśmiecaniu środowiska plastikiem.

Takie fragmenty są otaczane „chmurką”. Jeśli występują w pracy, jest ona kwalifikowana na poziom 1 lub 0 zgodnie z punktem 5. w Tabeli A. Fragmenty te nie są uwzględniane w liczbie słów ani brane pod uwagę w ocenie zakresu i poprawności środków językowych.

4. Jeżeli w wypracowaniu występuje fragment (1–2 zdania), który mógłby zostać uznany za odbiegający od tematu lub nie na temat, ale w pracy pełni funkcję logicznego łącznika, uznaje się go za fragment zgodny z tematem (C, D).
5. Jeśli zdający realizuje jeden z elementów tematu we wstępie lub zakończeniu, to dany fragment pracy uznaje się za część rozwinięcia albo część wstępu/zakończenia. Ten sam fragment pracy nie może być realizacją elementu tematu oraz częścią wstępu/zakończenia.
6. W uzasadnionych przypadkach dopuszczalne jest też wydzielenie wstępu/zakończenia z dłuższego fragmentu i uznanie tego za dwie oddzielne części, ale wtedy segmentację oceniamy na 0.

Podsumowanie: właściwe i adekwatne do tematu zakończenie wypowiedzi

Rozpatrując zgodność zakończenia z treścią pracy bierze się pod uwagę zgodność tej części pracy z rozwinięciem wypracowania.

Jeśli artykuł nie odnosi się do kluczowego elementu polecenia, jakim jest zanieczyszczenie środowiska plastikiem, zakończenie w takiej pracy jest kwalifikowane maksymalnie na poziom 1. (odbiegające od tematu)

Jeśli zakończenie odnosi się częściowo do skuteczności takich wystaw, a nie było o tym mowy w rozwinięciu pracy, takie zakończenie jest kwalifikowane maksymalnie na poziom 1.

Elementy charakterystyczne dla formy

Nie są akceptowane jako tytuł typowe zwroty rozpoczynające listy, np. Dear Readers / Hello / Hi.

Spójność i logika wypowiedzi

2 p.	wypowiedź zawiera najwyżej 2 usterki w spójności ORAZ/LUB logice na poziomie zdania i/lub akapitu i/lub całego tekstu
1 p.	wypowiedź zawiera od 3 do 5 usterek w spójności ORAZ/LUB logice na poziomie zdania i/lub akapitu i/lub całego tekstu
0 p.	wypowiedź zawiera 6 lub więcej usterek w spójności ORAZ/LUB logice na poziomie zdania i/lub akapitu i/lub całego tekstu

Jeśli w pracy występuje dłuższy niekomunikatywny fragment pracy (np. dłuższe zdanie lub 2–3 krótkie zdania), przyznaje się 1 punkt; jeśli takich fragmentów jest więcej, przyznaje się 0 punktów.

W ocenie spójności bierze się pod uwagę, czy i w jakim stopniu tekst funkcjonuje jako całość dzięki jasnym powiązaniom (np. leksykalnym, gramatycznym) wewnątrz zdań oraz między zdaniami/akapitami tekstu.

W ocenie logiki wypowiedzi bierze się pod uwagę, czy i w jakim stopniu wypowiedź jest klarowna (np. czy nie jest jedynie zbiorem przypadkowo zebranych myśli, czy wnioski wynikają logicznie z przesłanek).

Dodatkowe uwagi dotyczące spójności

- Zaburzenie spójności i/lub logiki może wynikać na przykład z:
 - braku połączenia między częściami tekstu; odwoływanie się do czegoś, co nie jest wcześniej wspomniane
 - nieuzasadnionego użycia czasowników w różnych czasach gramatycznych („przeskakiwania” z jednego czasu gramatycznego na inny)
 - błędów językowych i/lub ortograficznych, które powodują, że odbiorca gubi się, czytając tekst
 - poważnych zakłóceń komunikacji w tekście w wyniku błędów językowych
 - braku logiki w tekście, np. przytoczenia argumentu, który jest sprzeczny z ogólnie przyjętymi zasadami rozumowania. (jeśli nie ma w pracy żadnego uzasadnienia/kontekstu, który tłumaczyłby taką właśnie realizację danego podpunktu)
- Brak podziału na akapity nie prowadzi automatycznie do obniżenia punktacji za spójność i logikę wypowiedzi.
- Jeżeli w pracy nie są zaznaczone żadne błędy w spójności/logice, należy przyznać 2 punkty w tym kryterium.
- Jako usterki w spójności/logice egzaminator oznacza te fragmenty, w których gubi się, czytając tekst. Błędy językowe i ortograficzne mogą powodować zaburzenie spójności i logiki, ale wiele zależy od kontekstu wypowiedzi. Ten sam błąd może w mniejszym lub większym stopniu zaburzać zrozumienie tekstu.
- Błędy logiczne mogą często wynikać z niewystarczającego kontekstu w treści pracy, braku kluczowego elementu do uzasadnienia stwierdzenia, które samo w sobie jest sprzeczne z zasadami logiki.
- Słowa napisane po polsku lub w języku innym niż język egzaminu egzaminator zaznacza jako błędy w spójności, jeśli w znacznym stopniu utrudniają zrozumienie komunikatu. Jeśli komunikacja nie jest zaburzona, podkreśla je jedynie jako błędy językowe.

7. Jeśli praca (lub jej obszerne fragmenty) jest w znacznej większości niespójna/niekomunikatywna/niezrozumiała dla odbiorcy, egzaminator może zaznaczyć całość pracy (lub dany fragment) „pionową falą” na marginesie i nie podkreślać poszczególnych zaburzeń. Jednocześnie w takiej pracy oznacza się błędy językowe i/lub ortograficzne.

Zakres środków językowych

W ocenie zakresu środków językowych bierze się pod uwagę zróżnicowanie i precyzję środków leksykalno-gramatycznych użytych w wypowiedzi.

3 p.	• szeroki zakres środków językowych • w pracy występują dość liczne fragmenty charakteryzujące się naturalnością i różnorodnością frazeologiczną oraz precyzją użytych środków językowych
2 p.	• zadowalający zakres środków językowych • w pracy występuje kilka fragmentów charakteryzujących się naturalnością i różnorodnością frazeologiczną oraz precyzją użytych środków językowych, jednak w większości użyte są struktury o wysokim stopniu pospolitości
1 p.	• ograniczony zakres środków językowych • w pracy użyte są głównie struktury o wysokim stopniu pospolitości
0 p.	• bardzo ograniczony zakres środków językowych • w pracy użyte są wyłącznie struktury o wysokim stopniu pospolitości
<i>Jeżeli w wypowiedzi występują rażące/liczne uchybienia w stosowności i/lub jednolitości stylu, wówczas liczbę punktów przyznanych za zakres środków językowych można obniżyć o 1 punkt (maksymalnie do zera).</i>	

Przez „naturalność” rozumie się charakterystyczny dla danego języka sposób wyrażania znaczeń, natomiast przez „precyzyjne sformułowania” rozumie się wyrażanie myśli z wykorzystaniem słownictwa swoistego dla tematu i unikanie słów oraz struktur o wysokim stopniu pospolitości, takich jak *miły, interesujący, fajny*.

Przez „stosowność” stylu rozumie się dostosowanie przez zdającego środków językowych do wybranej formy wypowiedzi, celowość zastosowanych konstrukcji składniowych i jednostek leksykalnych. Styl niestosowny to np. styl zbyt metaforyczny lub zbyt bliski stylowi potocznemu w odmianie mówionej. Przez „jednolitość” stylu rozumie się konsekwentne posługiwanie się jednym, wybranym stylem. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne (tzn. czemuś służy). Styl uznaje się za niejednolity, jeżeli zdający miesza bez uzasadnienia różne style wypowiedzi, np. w tekście rozprawki występują fragmenty nazbyt potoczne, z wtrętami ze stylu urzędowego.

Za zbyt nieformalny język i/lub personalne rozważanie problemu w rozprawce, zwłaszcza typu „za i przeciw”, egzaminator odejmuje punkty w zakresie środków językowych (uchybień w stylu).

Poprawność środków językowych

W ocenie poprawności środków językowych bierze się pod uwagę błędy gramatyczne, leksykalne, ortograficzne i interpunkcyjne. Punkty przyznaje się zgodnie z poniższą tabelą.

Poprawność językowa (leksykalno-gramatyczna)	Poprawność zapisu (ortograficzna, interpunkcyjna)	
	nieliczne błędy zapisu	liczne LUB bardzo liczne błędy zapisu
nieliczne błędy językowe	3 p.	2 p.
liczne błędy językowe	2 p.	1 p.
bardzo liczne błędy językowe	1 p.	0 p.

1. W przypadku wątpliwości w sytuacjach granicznych o zakwalifikowaniu pracy do niższej lub wyższej kategorii punktowej decyduje „waga” błędów oraz ich wpływ na komunikację.
2. Błędy interpunkcyjne traktowane są jako mniej istotne niż błędy ortograficzne.
3. W wypowiedziach zdających ze stwierdzoną dysleksją w przypadku bardzo licznych błędów językowych, które nie zakłócają komunikacji lub sporadycznie zakłócają komunikację, przyznaje się 1 punkt. Jeżeli błędy językowe są bardzo liczne i często zakłócają komunikację, przyznaje się 0 punktów.

Kwalifikowanie i oznaczanie błędów

rodzaj błędu	sposób oznaczenia	przykład
błąd językowy (leksykalny, gramatyczny)	podkreślenie linią prostą	Marek <u>lubić</u> czekoladę.
błąd językowy spowodowany brakiem wyrazu	znak √ w miejscu brakującego wyrazu	Marek √ czekoladę.
błąd ortograficzny	otoczenie słowa kołem	Słońce <u>gżeje</u> .
błąd językowy i ortograficzny w jednym słowie	podkreślenie linią prostą i otoczenie kołem	Słońce <u>gzać</u> w lecie.
błędy w spójności / logice	podkreślenie linią falistą	Założyłem kurtkę <u>bo było gorąco</u> .
fragment odbiegający od tematu	otaczamy nawiasami kwadratowymi	[Fragment odbiegający od tematu]
fragment niezgodny z tematem	otaczamy chmurką	Fragment niezgodny z tematem
błędy interpunkcyjne	otoczenie zbędnego znaku kółkiem znak √ w kółku w miejscu brakującego znaku	Było ciepło, i deszczowo. Zrobiłem to √ ponieważ...

Błędy ortograficzne zmieniające znaczenie wyrazu są traktowane jako błędy językowe i oznaczane poprzez podkreślenie wyrazu linią prostą.

Usterki w spójności i logice występujące pomiędzy akapitami mogą być zaznaczane „pionową falą” na marginesie.

Uwagi dodatkowe

1. Wypowiedź jest oceniana na 0 punktów we wszystkich kryteriach, jeżeli jest
 - w całości nieczytelna (pod pracą zapisuje się „praca w całości nieczytelna”, a na karcie odpowiedzi zaznacza się 0 punktów w każdym kryterium) LUB
 - całkowicie niezgodna z poleceniem (pod pracą zapisuje się „praca całkowicie niezgodna z poleceniem”, a na karcie odpowiedzi zaznacza się 0 punktów w każdym kryterium) LUB
 - niekomunikatywna dla odbiorcy, np. w całości napisana fonetycznie (pod pracą zapisuje się „praca całkowicie niekomunikatywna”, a na karcie odpowiedzi zaznacza się 0 punktów w każdym kryterium).
2. Praca, która zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika, zadania zawartego w arkuszu egzaminacyjnym lub innego źródła, w tym internetowego, lub przepisane od innego zdającego, jest uznawana za niesamodzielną.
3. Jeżeli praca zawiera fragmenty na zupełnie inny temat, wyuczone na pamięć lub całkowicie nienawiązujące do polecenia, a jednocześnie zaburzające spójność i logikę tekstu, są one otaczane kołem i nie są brane pod uwagę przy liczeniu wyrazów i ocenie zakresu środków językowych i poprawności środków językowych.
4. Jeżeli wypowiedź zawiera mniej niż 160 słów, przyznaje się 0 punktów za zakres i poprawność środków językowych. W takich pracach nie oznacza się błędów.
5. Jeżeli za wypowiedź przyznano 0 punktów w kryterium zgodności z poleceniem, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 punktów.
6. Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. zdający napisał tylko wstęp), przyznaje się 0 punktów w każdym kryterium.
7. Jeżeli za wypowiedź przyznano 1 punkt w kryterium zgodności z poleceniem, we wszystkich pozostałych kryteriach można również przyznać maksymalnie po 1 punkcie.
8. Słowa zapisane przy użyciu skrótów, np. *4U*, *bfr* *sql*, należy oznaczyć jako błędy ortograficzne.
9. W ocenie poprawności środków językowych w wypowiedziach zdających ze stwierdzoną dysleksją nie bierze się pod uwagę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych. Błąd ortograficzny zmieniający znaczenie wyrazu w pracy zdającego z opinią o dysleksji to błąd językowy. Jest on brany pod uwagę w ocenie poprawności językowej.
Zasady te obowiązują również w ocenie prac zdających z dysgrafią, dysortografią, afazją, z zaburzeniami komunikacji językowej, a także prac zdających, którzy korzystali z pomocy nauczyciela wspomagającego oraz prac pisanych na komputerze.
10. W przypadku obniżenia punktacji w zakresie środków językowych za usterki stylistyczne, pod pracą zapisuje się „rażące uchybienia w stylu” i wskazuje rodzaj usterki. Samo użycie form skróconych nie jest traktowane jako rażące uchybienie.
11. Zdający może używać oryginalnej pisowni w obcojęzycznych nazwach geograficznych, nazwach obiektów sportowych, gazet, zespołów muzycznych, programów telewizyjnych, tytułach, pod warunkiem że podaje wyjaśnienie w języku egzaminu, tak aby informacja była komunikatywna dla odbiorcy. Z tekstu musi wynikać, że jest mowa o gazecie, filmie, grupie muzycznej itd. lub musi wystąpić określenie *film*, *band*, np. *film „M jak miłość”*, *„Świat Dysku” magazine*.
Jeżeli zdający podaje nazwę w języku innym, niż zdawany i nie podaje objaśnienia, całe wyrażenie jest podkreślane linią prostą i traktowane jako jeden błąd językowy, np. *I read Nowe Horyzonty*. – 1 błąd językowy. Oprócz tego całe wyrażenie podkreślane jest linią falistą i traktowane jako błąd w spójności. Jeśli użycie tej nazwy jest kluczowe dla realizacji polecenia, ta informacja nie jest uwzględniana w ocenie treści.

12. Praca w brudnopisie jest sprawdzana, jeżeli słowo *Brudnopis* przekreślono i obok zostało napisane *Czystopis*.
13. Jeżeli zdający umieścił w pracy adnotację *ciąg dalszy w brudnopisie* i zakreślił, która część jest czystopisem, to ta część podlega ocenie.

Uwagi dotyczące zasad liczenia słów w wypowiedziach zdających

1. Liczone są słowa oddzielone spacją, np. *at home* (2 słowa), *for a change* (3 słowa), *1780* (1 słowo), *10.01.2015* (1 słowo), *10 January 2015* (3 słowa).
2. Formy skrócone (*don't*, *can't*, *isn't*, *haven't* itd.) liczone są jako jedno słowo.
3. Jako jeden wyraz liczone są
 - słowa łączone dywizem, np. *well-built*, *twenty-four*
 - oznaczenia, symbole literowe, bez względu na liczbę liter, np. *SMS/sms*
 - adres mailowy lub internetowy oraz numer telefonu,
4. Adres i podpis nie są liczone w liście.
5. Nie uznaje się i nie uwzględnia w liczbie słów symboli graficznych używanych w Internecie (np. „buźki”).
6. Uwzględnia się w liczbie słów wyrazy w języku innym niż język egzaminu np. *I read Nowe Horyzonty* – 4 wyrazy.